

in po podih krompir, grozdje, jabolka in hruške obvarujejo gnilobe, je to, da se dotični prostori, predno se sadje potrže in krompir pospravi, nekoliko dni dobro z žveplenim parom napolnjujejo. V ta namen naj se vse odprtine, luknje in raze dobro zamaše in vsaj s slamo zataknejo, v shrambe pa naj se postavi posoda, v kateri se užge za 100 kub. metrov prostora 30 do 40 gramov žvepla. Na to naj se tudi vrata skrbno zapro, in prostor naj ostane nekoliko dni zaprt.

To delo naj se nekatere kratki ponovi, kadar se krompir dobro osušen pospravi, grozdje na niti narobe povesi, in jabolka in hruške tako na police položijo, da se sad sadu ne dotika. Med enim in drugim žveplanjem naj se pa prostor prezračí. — Če tako ravnamo, gotovo se pospravljenega zdravega krompirja in sadja niloba ne loti, uže gnili deli krompirja in grozdja se pa posuše; posamezna gnila jabolka in hruške segnijejo sicer do konca, a gniloba ne preide na zdravo sadje.

Podučne stvari.

Zemljepisni in narodopisni obrazi.

Nabral Fr. Jaroslav.

78.

Na Laponskem.

(Dalje.)

Laponci so se doselili z Azije od Altajskih gora, ter so v rodu z oholimi Madjari, ki velé Slovaku, da ni človek. Nekedaj so imeli v lasti velik kos skandinavskega poluotoka, ali siloviti Normani so jih porinili v puste kraje, na mrzli sever. Laponci je male postave, meri pet črevljev, ženske niti toliko, ali utrjen je. Pleč je širokih, nog debelih in lica plošnjatega. Neukreten je, ali v kljub temu se zná zvijati po skalah in nevarnih stezah. Oblači se v kratek kožuh, v irhaste hlače, pokriva se z volneno kučmo in nosi črevlje od neustrojene kože. Hrane potrebuje mnogo, in temu se ni čuditi, ker stanuje na mrzlem severju. Vsakdanja hrana mu je jelenovo meso, kri, pa mleko. Bolan je malokedaj, in zdravi se z raznimi jagodami, kakeršnih ondi mnogo raste.

Edino bogastvo Lapončev je severni jelen, premožnik ima 1000 do 1200 glav. Laponci je zelo lakomen, kedar si je nekoliko novcev prištedil, zakoplje jih, ker jih ne zna drugej spraviti. Mnogo novcev ostane zakopanih za vselej.

Po zimi imajo Laponci velik sejm, ki se ga veselé na vso moč, ter se več mescev o njem pogovarjajo. Na ta sejm prihajajo s kožami, z rogovi, z mlekom itd. Tinski in švedski trgovci jih navadno opeharijo tako, da Bog pomagaj. Kupčija se dela z žganjem, ki je Laponci strastno ljubi. Kedar se je napil, ne vé kaj govori, kaj dela, vrže ti blago za slepo ceno. Kedar se strezne, žal mu je, jezí se, da je prišel ob nekoliko to-

larjev, ali pomagaj si če si moreš, Tolaži se s tem, da se je vsaj žganja napil.

Nekateri Laponci stanujejo v gorah, toraj jim velé gorjanci; nekateri stanujejo po šumah v ravnini, toraj jim velé dolinci; še drugi stanujejo ob morju, in njim velé ribiči. Dolinski Laponci je ubožnejši od gorjanskega, ali ima zato ugodnejše življenje, mirno stanuje v prijetnej šumi, ali pri jezeru. Tudi je dolinec snažnejši od gorjanca, več potov se umije, počese in obleko osnaži. Trda pa hodi ribiču laponskemu, ker ribištvo mu le malo vrže. Stanuje v luknji, ki je po nekoliko zadelana s protjem in kamenjem. Laponski ribič je zelo nesnažen. Zamazan, razmršen, kakoršen je bil celi teden, gre tudi v nedeljo v cerkev. Marsikateri možak je uže prišel na Švedsko služiti za pastirja, ali navadno ne prebije dolgo na tujem, vrne se domov, ker mu je ljubše ubožno življenje domá, kakor dobra služba na tujem.

(Dalje prihodnjič.)

Trgovinska in obrtna zbornica.

(Konec.)

Nadalje je tarifni odbor o stvari, za našo deželo zeló važni, predlagal:

1. „Glavnega ravnateljstva poročilo, da se napravi v pristanišču tržaškem postaja za izkladanje in nakladanje, uzame se na znanje.
2. Manipulacijske pristojbine 8 kr. pri južni železnici ni uzeti v državno poslovanje.
3. Prosi se, važnejša poročila pošiljati pravočasno tiskana udom.
4. Vlada se prosi, da se odločno potegne pri južni železnici, da se manipulacijska pristojbina 8 kr. znatno zniža.“

Po tehtovitem razgovoru, katerega sem se tudi jaz udeleževal, bili so ti predlogi sprejeti, in ker so opomnje o tej stvari, ki jih je podal gospod vladni svétnik dr. Liharzik, to stvar z mnogih strani pojasnile, bodi mi dovoljeno, da jih doslovce navedem.

„Vladni svétnik dr. Liharzik, pripomenja, da se manipulacijska pristojbina 8 kr. računa samo pri tistih pošiljatvah, katere potekajo iz relacij, ki jih imajo izključno državne železnice dajati ter se oddajajo na tržaškem južnem kolodvoru na postaje državnih železnic avstrijskih, odnosno za katere je propisana oddaja na južnem kolodvoru tržaškem. Ta pristojbina ne odpada tedaj samo pri pošiljatvah od sv. Andreja in do sv. Andreja, ampak tudi pri pošiljatvah od tržaškega pristanišča in do tega pristanišča. Od vesoljnega prometa na črti Hrpelje-Trst manipulovalo se je meseca septembra 1887 samo 21 odstotkov v Trstu. Odštejemo li od tega one pošiljatve, ki potekajo iz uzajemnih relacij ter jim zatagadelj ni treba plačevati manipulacijske pristojbine 8 kr., to vidimo, da je že zdaj to pristojbino plačevati le malemu delu vesoljnega prometa. Ako glavno ravnateljstvo res napravi postajo za nakladanje in odkladanje